

Orijinal Araştırma

Obstetrik ve Genel Laparoskopi Yapılan Kadınların Post-Operatif Durumluluk Anksiyete Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi

Evaluation of Factors Affecting Postoperative State Anxiety Levels of Women Who Underwent Obstetric and General Laporoscopy

Gülnaz Kazan¹, Sermin Timur Taşhan², Hacer Ünver³

¹Turgut Özal Tıp Merkezi Hemşire, Malatya, Türkiye

²İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Malatya, Türkiye

³İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Malatya, Türkiye

Özet

Araştırma; Obstetrik laparoskopi ve genel laparoskopi işlemi uygulanan hastaların post-operatif anksiyete düzeylerini ve bunu etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile karşılaştırmalı tanımlayıcı araştırma olarak planlanmıştır.

Araştırma Turgut Özal Tıp Merkezi Kadın Hastalıkları ve Doğum Servisi ve Genel Cerrahi Servisinde Kasım 2012 - Aralık 2012 tarihleri arasında laparoskopi işlemi olan 104 kadın üzerinde yapılmıştır. Verilerin elde edilmesinde; anket formu ile Spielberger Durumluluk Anksiyete Ölçeği (SDAÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde yüzdelik dağılımı, aritmetik ortalama, ki-kare ve Cronbach's Alpha testleri kullanılmıştır.

Araştırmada kadınların %78.8'ine planlı laparoskopi yapılmış, planlı yapılan laparoskopide anksiyete oranı %79.1 olduğu saptanmıştır. Araştırmada kadınların %17.4'ü ise daha önce laparoskopi operasyonunu geçirmiştir. Araştırmada daha önce laparoskopi yapılan kadınlarda daha az anksiyete gözlemlenmiştir. Araştırmada kadınların %92.3'ünün laparoskopi işlemi esnasında refakatçisinin olduğu saptanmış, refakatçi sahibi, olan kadınların %95.5'inde anksiyete olduğu saptanmıştır. Anksiyete yaşayan kadınların hemşirelerden kendilerine nasıl davranılmasını istedikleri sorulduğunda %64.2'sinin bilgi verilmesini istediği saptanmıştır. Laparoskopi ameliyatından sonra kadınların %52.2'sinin anksiyete yaşadığı ve %39.5'inde ise anksiyetenin hala devam ettiği belirlendi.

Çalışmaya katılan kadınlardan kadın doğum servisinde yatanların %52.2'sinde ağır anksiyete saptanırken, genel cerrahi servisinde ise %47.8'inde ağır anksiyete saptanmıştır. Ancak istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Kadınlara yapılan laparoskopi cerrahi girişim olmasından dolayı bir anksiyete nedeni olmakla birlikte jinekolojik nedenlerle yapılan laparoskopilerde kadınların doğurganlığı ile ilişkili olması kadınlarda anksiyete artışına neden olabilmektedir.

Anahtar kelimeler: Laparoskopi, Anksiyete Düzeyi, Hemşirelik Bakımı.

Abstract

The research was descriptively and comparative designed in order to explore post-operative anxiety levels and the affecting factors of the patients who had obstetric laparoscopy and general laparoscopy.

There search was conducted with 104 women who had laparoscopy between November 2012 and December 2012 at the General Surgery Service and Gynecology and Obstetrics Clinic of Turgut Özal Health Center. For the collection of the data; a questionnaire form and Spielberger State-Trait Anxiety Inventory (STAI) were used.

The research of the women received 78.8% planned laparoscopy and anxiety rate of the planned laparoscopy was 79.1%. In study, 17.4% of the participant women had a previous laparoscopy surgery. It was found out that women who had a previous laparoscopy surgery showed lower anxiety. 92.3% of the women had an attendant at the hospital during the laparoscopy surgery. When women who suffered from anxiety were asked about how nurses should act, 64.2% wanted the nurses to give them information. When women were asked about anxiety after laparoscopy surgery, 52.2% of them had anxiety and 39.5% had still a continuing anxiety.

It was found out that 52.2% of the participant women who stayed at Gynecology and Obstetrics Clinic showed severe anxiety whereas 47.8% the participant women who stayed at General Surgery Service had severe anxiety. However, no statistically significant correlation existed ($p>0.05$).

Although laparoscopic intervention performed for the women is an anxiety cause because it is a surgical procedure; the same procedure may increase anxiety among the women because laparoscopy performed due to gynecological reasons is associated with female reproduction.

Keywords: Laparoscopy, Anxiety Levels, Nursingcare.

Giriş

İlk kez 1910 yılında İsveçli cerrah Jacobaeus tarafından insanlarda uygulanan, Profesör Kurt

Semm'in 1960'lı yıllarda laparoskopik enstrümantasyon ve teknikleri geliştirmek amacıyla yaptığı çalışmalar ile kullanımı yaygınlaşan laparoskopik cerrahi, son 20 yılda

ivme kazanarak yapılmaya devam etmektedir. (1, 2). Laparoskopik cerrahi ameliyat sonrası erken iyileşme, daha az ağrı, düşük stres yanıtı, minimal insizyon, iyi estetik sonuç, yüksek hasta memnuniyeti, morbidite ve mortalitede azalma gibi avantajları nedeniyle açık cerrahiye göre daha fazla tercih edilmektedir (3, 4).

Laparoskopinin artan öneminden dolayı diğer cerrahi birimlerde olduğu gibi kadın doğum alanında da yaygın kullanılan bir cerrahi girişim haline gelmiştir (5). Kadın doğum alanında laparoskopik girişimler genellikle akut kronik pelvik ağrılar, dış gebelik, yumurtalık kistlerinin çıkarılması, yapışıklıkların tedavisi, tüplerin bağlanması gibi birçok nedenle kullanılmaya başlanmıştır (6, 7). Kadın sağlığı problemleri, kadının doğurganlığını etkileyen bu nedenle yaygın anksiyeteye neden olabilen önemli sorunlardandır. Hemen hemen hiçbir yaşam olayı gebelik ve doğumun neden olduğu nöroendokrin ve psikososyal değişikliklerle kıyaslanamaz. İnfertilite, gebelik, düşük, ölü doğum ve postpartum dönemdeki sosyal, ekonomik ve biyolojik değişiklikler gibi durumların her biri kadının ruh sağlığını etkilemektedir (8). Önemi ve yaygınlığı artan laparoskopik operasyonları hemşireleri laparoskopik hastalarına daha fazla bakım verir konumuna getirmiştir (7, 8).

Literatür de laparoskopik ve anksiyete ile ilgili çok fazla sayıda çalışma olmasına rağmen laparoskopik operasyonun nedeninden kaynaklanan anksiyete yeterince ele alınmamıştır. Bu çalışma obstetrik ve genel laparoskopik yapılan kadınların post-operatif durumluluk anksiyete düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırma; obstetrik ve genel laparoskopik yapılan hastaların post-operatif anksiyete düzeylerini karşılaştırmak amacı ile kesitsel tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırma Turgut Özal Tıp Merkezi kadın doğum ve genel cerrahi servislerinde Eylül - Aralık 2012 tarihleri arasında yürütülmüştür.

Araştırmanın örneklem büyüklüğü; yapılan güç analizine göre 0.25 etki büyüklüğünde ve %5 yanılma düzeyi ile belirlenen %95 güven aralığında %98 oranla evreni temsil gücüne sahip, her bir grup için 52 kadın olarak hesaplandı. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş

belirtilen tarihte araştırmaya alınma kriterlerine uyan genel cerrahi servisinden 52, Kadın Doğum servisinden 52, toplam 104 kadın örnekleme oluşturmuştur. Araştırmaya alınma kriteri olarak kadınların 15-49 yaş grubunda olması ve taburculuk sürecine girmiş olması şartı aranmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerini kadınların sosyo-demografik özellikleri oluşturmuştur. Durumluluk anksiyete ölçeği (DAÖ) ile toplanan puanlar da araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturmuştur.

Veriler, katılımcı bilgi formu ve Durumluluk Anksiyete Ölçeği (DAÖ) kullanılarak haftanın beş günü kadınlar ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak araştırmacı tarafından toplanmıştır. Verilerin toplanmasında kadınların rahat cevap verebilmeleri için araştırmacı ile yalnız kalabilecekleri uygun ortamlar (servisin toplantı odası, ya da boş olan hasta odalarında) oluşturulmuştur. Verilerin toplanması her bir kadın için yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından literatür bilgisi doğrultusunda hazırlanmıştır. Toplam 16 sorudan oluşmuştur. Soruların 11'i kadınların sosyo-demografik özelliklerini, 3'ü yapılan laparoskopik işlemi ile ilgili bilgileri, 2'si ise kadının sağlık ekibinden beklentileri ile ilgili bilgileri içermektedir (9, 10).

Durumluluk Anksiyete Ölçeği

Ölçek Spielberger ve arkadaşları tarafından 1970 yılında geliştirilmiştir. Ölçek 14 yaş üstü bireylere uygulanmaktadır. Türk kültürüne uyarlanması 1976 yılında Le-Compte ve Öner tarafından yapılmıştır. Durumluluk Anksiyete Ölçeği, iki bölüm ve yirmişer ifadeden oluşan iki ayrı ölçeği içerir. Durumluluk Anksiyete Ölçeği, bireyin belirli bir anda ve belli koşullarda kendini nasıl hissettiğini göz önüne alarak cevaplandığı bir ölçektir. Ölçekte "pozitif" ve "negatif" ifadeler vardır. Olumlu duyguları dile getiren negatif ifadeler puanlanırken 1 ağırlık değerinde olanlar 4'e, 4 ağırlık değerinde olanlar ise 1'e dönüştürülür. Olumsuz duyguları dile getiren pozitif ifadelerde 4 değerindeki ifadeler anksiyetenin yüksekliğini gösterir. Negatif ifadelerde ise 4 değerindeki yanıtlar anksiyetenin düşük olduğunu gösterir (11, 12). Durumluluk anksiyete ölçeği (DAÖ) maddelerinde ifade edilen duygu ya da davranışlar yoğunluk derecesine göre (1) hiç, (2) biraz, (3) çok, (4) her zaman ifadeler ise olumlu duyguları dile getirir. DAÖ'ünde 10 tane negatif ifade vardır. Bunlar;

1, 2, 5, 8,10, 11, 15, 16, 19 ve 20. maddelerdir. Pozitif ifadeler için elde edilen toplam ağırlıklı puandan negatif ifadeler için toplam ağırlıklı puan çıkarılır. Bu sayıya önceden saptanmış ve değişmeyen bir değer olarak 50 puan eklenir. En son elde edilen değer bireyin anksiyete puanıdır. Yüksek puan, yüksek anksiyete seviyesini gösterir. Ölçekte 36 puandan aşağıda olan puanlamada anksiyetenin olmadığı, 37-42 puanda hafif anksiyete, 42 ve üstü puanda yüksek anksiyete olduğunu gösterir (13, 14). Le-Compte ve Öner'in yaptığı geçerlilik güvenilirlik çalışmasında Cronbach's α iç tutarlılık oranı 0,96 olarak bulunmuştur. Araştırmada ölçeğin iç tutarlılığının değerlendirilmesinde Cronbach's α iç tutarlılık oranı 0,82 olarak bulunmuştur. Bu değer ölçeğin çalışılan grupta geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen veriler bilgisayarda SPSS for Windows 16.0 (Statistical Package for Social Science for Windows) paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin

analizinde yüzdeler dağılımı, aritmetik ortalama, Cronbach's Alpha ve Ki-kare testi kullanılmıştır (15, 16).

Araştırmanın Etik İlkeleri

Araştırma yapılmadan önce Turgut Özal Tıp Merkezi Hastanesinden kurum izni alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılmayı kabul eden kadınlara araştırmanın amacı hakkında bilgi verilerek sözlü onamları alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği

Araştırma T.Ö.T.M kadın doğum servisi ve genel cerrahi servisi ile sınırlıdır. Bu nedenle bulgular evrene genellenemez.

Bulgular

Obstetrik ve genel laparoskopi yapılan kadınların post-operatif durumluluk anksiyete düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla planlanan çalışmada elde edilen sonuçlar ve istatistiksel analizler Tablo 1-5'de verilmiştir.

Tablo 1. Kadınların Obstetrik veya Genel Laparoskopi Olma Durumlarıyla Sosyo-Demografik Özelliklerinin İncelenmesi Dağılımı (n:104).

Sosyo Demografik Özellikler	Obstetrik Laparoskopi		Genel Laparoskopi	
	n	%	n	%
*Yaş				
15-25	9	17.3	7	13.5
26-35	33	63.5	17	32.7
36-49	10	19.2	28	53.8
Medeni Durum				
Evli	42	80.8	44	84.6
Bekar	10	19.2	8	15.4
Meslek				
Çalışmıyor	34	65.4	43	82.7
Çalışıyor	18	34.6	9	17.3
Çocuk Sahibi Olma Durumu				
Evet	32	61.5	39	75.0
Hayır	20	38.5	13	25.0
Ekonomik Durum				
Gelirim Giderimden Az	15	28.8	20	38.5
Gelirim Giderime Eşit/Fazla	37	71.2	32	61.5
Toplam	52	100.0	52	100.0

*Yaş ortalaması 27.2±1.3 (min=15 max=49).

Tablo 1'de kadınların obstetrik veya genel laparoskopi olma durumlarıyla sosyo-demografik özellikleri gösterilmektedir. Araştırmada obstetrik nedenle laparoskopi olan kadınların %63.5'i 26-35 yaş grubunda iken, genel laparoskopi olan kadınların %53.8'i 36-49 yaş grubundadır. Araştırmada obstetrik nedenle laparoskopi olan kadınların %80.8'i, genel laparoskopi olan kadınların ise %84.6'sı evlidir.

Obstetrik nedenle laparoskopi olan kadınların % 65.4'ü, genel laparoskopi olan kadınların % 82.7'si çalışmadığını belirtmiştir.

Araştırmada obstetrik nedenle laparoskopi olan kadınların %61.5'i çocuk sahibi iken genel laparoskopi olan kadınların %75'i çocuk sahibidir. Kadınların ekonomik durumları incelendiğinde Obstetrik nedenle laparoskopi olan kadınların %71.2'si, genel laparoskopi olan

kadınların %61.5'i gelirim giderime eşit/fazla olarak belirtmiştir.

Kadınların obstetrik laparoskopisi yapılma nedenleri Tablo 2'de gösterilmektedir. Obstetrik nedenle Laparoskopisi yapılan kadınların sırasıyla

en fazla over kisti (%34.6), pelvik ağrı (%25), infertilite (%17.3) nedeniyle laparoskopisi operasyonu olmuştur

Tablo 2. Kadınların Obstetrik Laparoskopisi Yapılma Nedenlerinin Dağılımı (n:104)

Obstetrik Laparoskopisi Yapılma Nedeni	n	%
Over Kisti	18	34.6
Pelvik Ağrı	13	25.0
İnfertilite	9	17.3
Dış Gebelik/Tüpligasyon	7	13.5
Diğer	5	9.6

Kadınların genel laparoskopisi yapılma nedenleri Tablo 3'de gösterilmektedir. Genel laparoskopisi yapılan kadınların sırasıyla en fazla %28.8 oranla

kolesistektomi, %21.2 ile pankreatit ve %15.4 ile biyopsi nedeniyle genel laparoskopisi operasyonu oldukları saptanmıştır.

Tablo 3. Kadınların Genel Laparoskopisi Yapılma Nedenlerinin Dağılımı (n:104)

Genel Laparoskopisi Yapılma Nedeni	n	%
Kolesistektomi	15	28.8
Pankreatit	15	28.8
Biyopsi	11	21.2
Akut batın/kist eksizyonu	4	15.4
Diğer	3	5.8

Kadınların laparoskopisi yapılma nedenine göre Anksiyete Düzeylerinin dağılımı Tablo 4'de gösterilmektedir. Çalışmaya katılan kadınlardan obstetrik nedenle laparoskopisi yapılanların %52,2'sinde ağır anksiyete saptanırken, genel laparoskopisi yapılanlarda bu oran %47,8'dir.

Araştırmada obstetrik nedenle laparoskopisi yapılanlarda daha fazla anksiyete yaşandığı saptanmış ancak laparoskopisi yapılma nedeniyle anksiyete arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 4. Kadınların Anksiyete Düzeylerinin Laparoskopisi Yapılma Nedenine Göre Karşılaştırılması

Laparoskopisi Yapılma Nedeni	Durumluluk Anksiyete Ölçeği Puanına Göre Anksiyete Düzeyi				*Test Değeri
	Hafif-Orta Anksiyete		Ağır Anksiyete		
	n	%	n	%	
Obstetrik	35	52.2	35	52.2	$X^2=0.378$
Genel	32	47.8	32	47.8	$p=0.539$
Toplam	67	100.0	67	100.0	

* $X^2=Ki$ kare

Kadınların anksiyete düzeylerinin sosyo-demografik özelliklerine göre karşılaştırılması Tablo 5'de incelenmiştir.

Obstetrik laparoskopisi yapılan kadınların 26-35 yaş grubunda hafif-orta anksiyete %64.7 yine aynı yaş grubunda %62.9 ağır anksiyete görülmüştür. Genel laparoskopisi yapılan kadınların ise 36-49 yaş grubunda hafif orta anksiyete % 50 ağır anksiyete yine aynı yaş

grubunda %53.8 olarak tesbit edilmiştir. Araştırmada yaş grubu ile DAÖPO arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$). Obstetrik laparoskopisi yapılan kadınlarda evli olan grupta hafif-orta anksiyete %76.5, ağır anksiyete %82.9 olarak bulunmuştur. Genel laparoskopisi yapılan kadınlarda evli olan grupta ise %95'inde hafif-orta anksiyete, %78.1'inde ağır anksiyete bulunmuştur.

Tablo 5. Kadınların Anksiyete Düzeylerinin Sosyo Demografik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması

Sosyo-demografik Özellikler	Obstetrik Laparaskopi				Test değeri	Genel Laparaskopi				Test değeri
	Hafif-orta anksiyete		Ağır anksiyete			Hafif-orta anksiyete		Ağır anksiyete		
	n	%	n	%		n	%	n	%	
15-25	5	29.4	4	11.4	$X^2=0.106$ $p=4.484$	3	15	4	12.5	$X^2=0.905$ $p=0.199$
26-35	11	64.7	22	62.9		7	35	10	32.7	
36-49	1	5.9	9	25.7		10	50	18	53.8	
Medeni Durum										
Evli	13	76.5	29	82.9	$X^2=0.053$	19	95	25	78.1	$X^2=0.481$
Bekar	4	23.5	6	17.	$p=3.748$	1	5	7	21.9	$p=0.165$
Meslek										
Çalışmıyor	8	47.1	26	74.3	$X^2=0.530$	16	80	27	84.4	$X^2=0.685$
Çalışıyor	9	52.9	9	25.7	$p=3.748$	4	20	5	15.6	$p=0.165$
Ekonomik Durum										
Gelirim Giderimden Az	3	17.6	12	34.3	$X^2=0.214$	8	40	12	3.5	$X^2=0.857$
Gelirim Giderime Eşit/Fazla	14	82.4	23	65.7	$p=1.543$	12	60	20	62.5	$p=0.320$

Tartışma

Laparoskopi işlemi uygulanacak hastaların işlem sonrası durumluluk anksiyete düzeylerini belirlemek amacıyla planlanan çalışmanın bulguları literatür bilgisi doğrultusunda tartışılmıştır.

Obstetrik laparaskopi yapılan kadınların 26-35 yaş grubunda anksiyete daha fazla gözlemlenmiştir. Doğurganlığın en elverişli olduğu 26-35 yaş grubunda anksiyete yüksek gözlemlenmiştir. Budakoğlu ve ark yaptığı çalışmada da 25-34 yaş grubunda da doğurganlık için en ideal olan yaş aralığında anksiyete düzeyi daha yüksek olarak saptanmıştır (17). Genel laparaskopi yapılan kadınlarda ise 36-49 yaş grubunda durumluluk anksiyete düzeyleri yüksek tesbit edilmiştir. Araştırmada yaş grupları ile anksiyete düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Biçersoy ve Yıldız'ın yaptığı çalışmada da yaş arttıkça durumluluk anksiyete düzeyleri yüksek bulunmuş ancak yaş ile durumluluk anksiyete düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (18, 19). Yaşın ilerlemesi ile birlikte eş kayıpları, çocukların evden ayrılması, aile tipinin değişmesi, bedensel ve zihinsel işlevlerin azalması nedeniyle başkalarının bakımına ihtiyaç duyma gibi durumların ortaya çıktığı bilinmektedir. Bu bağlamda bu araştırmaya katılan hastaların yaşın ilerlemesi ile birlikte anksiyete düzeylerinin artmasında benzer faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Obstetrik ve genel laparaskopi yapılan kadınlarda evli olan grupta anksiyete düzeyleri evli olmayan gruba göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırmada medeni durum ile anksiyete düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bahar ve ark, yaptığı çalışmada

evli olan grubun durumluluk anksiyete puan ortalamasını daha yüksek bulmuştur (20). Ayrıca Bahar ve ark, yaptığı başka bir çalışmada da hastaların medeni durum ve anksiyete düzeyleri karşılaştırıldığında, evli olan grubun durumluluk anksiyete puan ortalamalarını, evli olmayan grubun ise durumluluk anksiyete puan ortalamalarının daha düşük olduğunu ancak bunun istatistiki açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır (21). Yaptığımız araştırmada da aynı sonuçlara ulaşılmış ve yapılan çalışmaları destekler niteliktedir.

Araştırmamızda ekonomik durumun yüksek olması anksiyete düzeyini düşürmemiştir. Geliri giderine eşit ve yüksek obstetrik laparaskopi ve genel laparaskopi olan kadınların anksiyete düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde ekonomik durumu daha düşük seviyede olan kadınlarda daha yüksek anksiyete saptanmıştır. Araştırmada ekonomik durum ile anksiyete arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Kelleci ve ark, yaptığı araştırmada da anksiyete puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmamıştır (22). Yaptığımız çalışmada çocuk sayısı ve çocuk sahibi olma ile anksiyete düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bahar ve ark, yaptığı araştırmada istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bulgumuz Bahar ve arkadaşlarının bulgusunu destekler niteliktedir (21).

Kadınların laparaskopi yapılma nedenine göre durumluluk anksiyete düzeylerine bakıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamasına rağmen obstetrik laparaskopi yapılan kadınların anksiyete düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Ve bu bulgu yaptığımız çalışmanın amacını da desteklemektedir; şöyle

ki; obstetrik laparoskopide cerrahi girişimin yarattığı anksiyetenin yanı sıra kadınların doğurganlığı da etkilendiğinden genel laparoskopik olan kadınlara göre anksiyete düzeylerinin daha yüksek çıktığı düşünülmektedir (23).

Sonuç

Genel ve obstetrik laparoskopik yapılan kadınların durumluluk anksiyete düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu durumun hastaların laparoskopik işlemin yapılma nedeninden daha çok cerrahi operasyon geçirecek olmalarından duydukları anksiyetenin rolü olduğu düşünülmektedir.

Hemşirelerin hastalara operasyon öncesi ve sonrasında bilgi vermesi, hastaların sorularının cevaplandırılması, önerilmektedir. Hastalarda anksiyete belirtilerini tanıması, anksiyete düzeyi yüksek olan hastaların daha dikkatli ele alınması gereklidir. Hemşirelerin hastaların yaşadıkları ruhsal sorunların erken dönemde farkına varılabilmesi için anksiyete ile ilgili hizmet içi eğitimlere ve kurslara katılması önerilebilir.

Kaynaklar

1. Acar C, Toktaş C. Laparoskopik cerrahinin temel fizyolojik etkileri. *Türk Uroloji Sempozyumu Kitabı*, 2010; 1: 119-25.
2. Göney E. Endoskopik (Laparoskopik) cerrahinin tarihçesi. *Türkiye Klinikleri J Med Sci* 1994; 14(2): 79-86.
3. Kalaycı G, Çakıl D, Ekici F. Laparoskopik cerrahi ve kardiyorespiratuar fonksiyonlara Etkileri. *İzzet Baysal Tıp Fakültesi Dergisi* 2011; 6(2): 1-7.
4. Belena J.M, Nunez M. Postoperative complications of laparoscopic surgery. *Int J Clin Anesthesiol* 2014; 2,3; 1034-2014.
5. Mete S. Jinekolojik muayeneye gelen kadınlarda oluşan anksiyeteye hemşirelik yaklaşımının etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 1998; 2: 2.
6. Arıkan D, Çelebioğlu, A. Kanseri çocuğu olan ebeveynlerin durumluluk ve sürekli anksiyete düzeyinin incelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2006; 2: 1.
7. Aydemir Ç, Cebeci A.S, Göka E. Puerperal dönemde depresyon semptom prevalansı: obstetrik risk faktörleri, kaygı düzeyi ve sosyal destek ile ilişkisi. *Kriz Dergisi* 2010; 1: 11-8.
8. Davis C, Koh C, Ball E, Janik G. Jinekolojik Laparoskopik: 'Gör Ve Tedavi Et' Altın Standart Olmalı. *Curr Opin Obstet Gynecol* 2009; Türkçe Baskı 3: 1-6.
9. Bayraktar D. Ameliyat öncesi hastaların duygulanım ve duygu durumları, *Yüksek Lisans tezi*, 2005; Afyon Kocatepe Üniversitesi.

10. Birol L. Hastanede yatan hastaların tıbbi terminoloji bilgisinin araştırılması. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 1985; 12: 15-22.
11. Cengiz G. (1980) Hastaların hastaneye yatışı ve hemşire. *Türk Hemşireler Dergisi* 1980; 1: 44-7.
12. Cimili C. Cerrahide anksiyete, *Klinik Psikiyatri* 2001; 4: 182-6.
13. Öner N, Lecompte A. Süreksiz Durumluluk, Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı, 1998. Eğitim Fakültesi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
14. Deniz E, Uğış C, Albayrak MD, ve ark. Perineal bölge ameliyatı yapılacak hastalarda uygulanan anestezi yöntemlerinin preoperatif ve postoperatif anksiyete ve ağrı düzeylerine etkisi. *Bakırköy Tıp Dergisi* 2011; 7; 11-16.
15. Erer MT. Gebelerin preeklempsi ve bakımı ile ilgili bilgi düzeylerinin durumluluk anksiyete üzerine etkisi. *Yüksek Lisans tezi*, 2004, Mersin Üniversitesi.
16. Gökdoğan F. Endoskopi öncesi hastalarda oluşan anksiyeteye eğitimin etkisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans tezi*, 1989. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
17. Budakoglu II, Maral I, Coşar B. ve ark. 15 yaş üzeri kadınlarda anksiyete sıklığı ve gelişimini etkileyen faktörler. *Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi* 2005; 2(2): 92-7.
18. Biçersoy G. Günübirlik cerrahi hastalarının ameliyat öncesi kaygı düzeyleri, *Hemşirelik Anabilim Dalı Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Tezi*, 2015. İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
19. Yıldız D. Ameliyat öncesi ve sonrası dönemde hastaların kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, 2011. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi.
20. Bahar A. Ebelerde doğum öncesi ve doğum sonrası dönemlerde durumluluk ve sürekli düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2006; 9, 4-5.
21. Bahar T. Endoskopi işlemi uygulanacak hastaların işlem öncesi anksiyete düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Yüksek lisans tezi*, 2007. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
22. Kelleci M, Aydın D, Sabancıoğulları S. ve ark. Hastanede yatan hastaların bazı tanı gruplarına göre anksiyete ve depresyon düzeyleri. *Klinik Psikiyatri* 2009; 12: 90-8.
23. Kuğu N, Akyüz G. Gebelikte ruhsal durum. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2001; 23(1): 63-4.

Sorumlu Yazar:

Hacer ÜNVER
İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Ebelik Bölümü, MALATYA, TÜRKİYE
E mail: hacer.unver@inonu.edu.tr
0533 674 22 37